

Sygn. akt III CSK 339/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku K. Ł.-P.
przy uczestnictwie L. Ł. i W. Ł.
o dział spadku po B. Ł. i podział majątku wspólnego W. Ł. i B. Ł.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki W. Ł.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 11 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawia Sądowi wydającemu orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Ma przede wszystkim na celu - w interesie publicznym - ujednoczenie orzecznictwa sądów powszechnych, rozstrzyganie sporów precedensowych oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju prawa i judykatury sądowej. W związku z tym jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie, w którym skarżący powinien wskazać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i związku z tym istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący w odrębnym wywodzie wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uczestniczka W. Ł. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 czerwca 2018 r. zmieniającego z apelacji innego uczestnika L. Ł. postanowienie wstępne Sądu Rejonowego w K.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłankach przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. W uzasadnieniu tego wniosku skarżąca wskazała, że w przedmiotowej sprawie istnieje potrzeba wykładni pojęcia rażącej niewdzięczności użytego w art. 898 § 1 k.c. i dokonanie oceny, czy pewne konkretne zachowania darczyńcy zawsze pociągają za sobą możliwość odwołania darowizny w szczególności w orzecznictwie „brak wypowiedzi czy nieakceptowane przez obdarowanego zachowania darczyńcy, choć

obiektywnie nie mogą być oceniane jako naganne (w niniejszej sprawie pomoc swoim wnuczkom przez W. Ł., czy nieporozumienia na tle zasad podziału ponoszenia opłat za utrzymanie domu) mogą stanowić lub stanowią usprawiedliwienie dla moralnie nagannych działań obdarowanego, a taki jest wszak tok rozumowania sądu". Ponadto zdaniem uczestniczki skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona albowiem Sąd drugiej instancji kilkakrotnie bez uwzględnienia zarzutów dotyczących uchybień proceduralnych (błędnej oceny dowodów) dokonał częściowo odmiennej ustaleń faktycznych w sprawie, nie dokonując przy tym samodzielnej analizy oraz oceny materiału dowodowego.

W związku z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba podnieść, że orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że jeżeli skarżący powołuje się na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, powinien wykazać, że wskazany przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć, jak też, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08; z dnia 26 kwietnia 2012 r., III SK 43/11, nie publ.; z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, nie publ.).

Skarżąca nie sprostowała tym wymaganiom wskazując bowiem na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. tj. potrzebę wykładni przedstawiła w istocie pytanie o rozstrzygnięcie na tle szczegółowo przytoczonych okoliczności faktycznych sprawy.

Jednocześnie trzeba podkreślić, że ustawodawca nie zawarł w kodeksie cywilnym legalnej definicji pojęcia "rażącej niewdzięczności". W orzecznictwie ugruntowane jest jednak stanowisko, że nie każdy spór i nie każdy przejaw zachowania sprzecznego z wolą darczyńcy uzasadnia twierdzenie o dopuszczeniu się przez obdarowanego rażącej niewdzięczności. Odwołanie darowizny na

podstawie przywołanego przepisu uzasadnia bowiem takie zachowanie obdarowanego, które cechuje się znacznym nasileniem złej woli kierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej, przy czym zachowanie to cechuje upór, nieprzejednanie, nieprzyjazny zamiar. Wśród przykładów czynów świadczących o rażącej niewdzięczności obdarowanego wymienia się w szczególności odmówienie pomocy w chorobie, odmowę pomocy osobom starszym, naruszenie czci, naruszenie nietykalności cielesnej, rozpowszechnianie uwłaczających informacji o darczyńcy, pobicie czy ciężkie znieważenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt IV CSK 113/11, LEX nr 1111009). Jednocześnie nie uzasadniają odwołania darowizny, czyli nie noszą znamion rażącej niewdzięczności, czyny nieumyślne obdarowanego, drobne czyny umyślne, ale niewykraczające, w określonych środowiskach poza zwykłe konflikty życiowe i rodzinne, jak też zdarzenia wywołane zachowaniem się, czy działaniem darczyńcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r., sygn. akt II CSK 68/10, LEX nr 852539).

W każdym jednak przypadku na sądzie spoczywa ocena, czy obdarowany rzeczywiście swoim zachowaniem w stosunku do darczyńcy wypełnił przesłankę rażącej niewdzięczności, a jej podstawę stanowią szczegółowe okoliczności faktyczne konkretnej sprawy.

Poza tym trzeba podnieść, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że powołanie się przez podmiot wnoszący skargę kasacyjną na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, nie publ.; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, nie publ.; z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, nie publ.; z dnia 20 czerwca 2007 r. II CSK 184/07, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, nie publ.,

z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, nie publ.; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, nie publ.; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, nie publ.; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, nie publ.; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, nie publ. i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, nie publ.).

Wnosząca skargę kasacyjną nie przedstawiła wyводу świadczącego o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej zwłaszcza, że powołując się na bezpodstawne dokonanie odmiennych ustaleń w drugiej instancji nie wyjaśniła w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania o jakie konkretnie ustalenia chodzi. Poza tym należy mieć na względzie, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Konkludując trzeba stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą wskazane przez skarżącą przesłanki opisane w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. ani brana pod rozwagę z urzędu nieważność postępowania. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego albowiem apelacja, a dalej skarga kasacyjna dotyczyła postanowienia wstępnego, które nie kończy sprawy w instancji, a tylko w takich przypadkach (art. 108 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) Sąd rozstrzyga o kosztach.

aw

jw